

ФОЛЬКЛОРИСТИКА

УДК 398.8

DOI <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.2-4/09>

Волкова І. В.

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

Масло О. В.

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

Ібрагімова У. А.

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

РОДИННО-ПОБУТОВИЙ ФОЛЬКЛОР ТОМАКІВЩИНИ

У статті проаналізовано фольклорний матеріал, зібраний на теренах кількох сіл Томаківщини (Дніпропетровська область). Проаналізовано найбільш популярний пісенний шар – пісні про кохання. Зокрема, окреслено їх змістове коло: взаємна любов, думки про одруження, вороги-розлучники, розлука, підмова і зрада, перестороги батьків, нещасливе кохання, родинні стосунки, складності сімейного життя тощо. Показано, що найціннішим у баладах та родинно-побутових і соціально-побутових піснях є висновки, якими закінчується кожна історія. Досліджено шар коліскових пісень, забавлянок, усмішок та інших видів дитячого фольклору. Постулюється теза про те, що від жартівливих пісень беруть витоки місцеві частівки. Зазначено, що деякі гумористичні пісні будуються на принципі контрасту, коли наспів суперечить настрою тексту. Близькість місцевих частівок до коломийок пояснюється відчутним міграційним впливом переселенців із Заходу. Пісні літературного походження охарактеризовано як вагомий шар пісенної творчості, якій побутує на Томаківщині. Досліджено риси місцевих пісенних новотворів, які відрізняються від традиційно селянських народних пісень. Також досліджено козацькі пісні. Зазначено, що в процесі опрацювання та систематизації фольклору поступово формувалися методи ґрунтовної науково-етнографічної дослідницької праці, що стали основою для багатьох наукових розвідок із фольклористики та етнографії початку ХХ ст.

Доведено, що традиційні родинно-побудові пісні в надзвичайно згуслій поетичній формі передавалися крізь віки знання людини про саму себе, життєвий уклад, навколишнє середовище; вони в узагальнених, зрозумілих і виразних образах зберегли й передали неписані закони співіснування, психологію народу, його філософію, історію, та етнопедагогіку. Стверджується, що спроба класифікації пісень за ознакою соціального побутування – нове явище в історії розвитку фольклористики. Такий принцип побудови тематичних збірників української пісенної культури став основним критерієм наукових праць фольклористів ХХ ст., у руслі яких виконане це дослідження.

Ключові слова: фольклор, народні пісні, пісні про кохання, балади, дитячий фольклор, козацькі пісні, фольклоризовані твори.

Постановка проблеми. Фольклор є енциклопедією життя народу, його духовності, невичерпним джерелом натхнення для письменників, учених усіх часів та епох. Найкращі твори великих поетів усіх країн сягають корінням скарбниці творчості народу, незмірно різноманітної, чистої й мудрої. Усна народна творчість завжди була супутником дітей, оскільки найкраще відповідає їхній психології. Саме у фольклорних формах К. Ушинський бачив «найкращий засіб привести дитину

до живого джерела народної мови», надаючи фольклору великого значення не лише з погляду дидактики, а ще більшою мірою – з виховного, бо кожний малий жанр творчості відображає життя народу в його історичному розвитку [11]. Особливої ваги тут набуває вивчення фольклору рідного краю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед наукових студій, які стосуються цієї теми, можна виокремити праці В. Давидюка, Т. Бакіної,

О. Дея, М. Грицай, Л. Дунаєвської, М. Лановик, Л. Іваннікової, В. Мільченко, Н. Данилюк, Л. Осадченко, які вивчали усну народну творчість у різних її аспектах. Серед збирачів фольклору – М. Хасанський, О. Афанасьєв-Чужбинський, О. Бодяньський, О. Кольберг, А. Коціпинський, І. Манжура, М. Маркевич, О. Потебня, І. Рудченко, П. Сокальський, П. Чубинський, Л. Єфремова та ін. Багато хто зі згаданих поціновувачів усної народної творчості уклав хрестоматії. Збирачі усної народної творчості Дніпропетровщини – М. Марфобудінова, В. Карпович, З. Маріна, О. Хоменко – зробили неоціненний внесок у збереження перлин скарбниці української духовної спадщини своїх земляків.

Постановка завдання. Якими б численними й різноманітними не були дослідження фольклорного матеріалу, завжди знаходяться лакуни, оскільки фольклор розвивається так само стрімко, як розвивається саме суспільство; реагує на суспільні й побутові зміни трансформаціями як жанровими, так і тематичними, а отже, актуальним залишається і його вичення. Тож мета роботи – дослідити фольклор конкретної місцевості, вивчити жанрові особливості пісень, що побутують на Томаківщині (Дніпропетровська область). Об'єктом дослідження є фольклор сіл Добра Надія, Михайлівка, Преображенка, Кисличувате Томаківського району Дніпропетровської області; можливості його використання на уроках української літератури. Предметом дослідження є народні пісні, які побутують на Томаківщині.

Виклад основного матеріалу. Улюбленими піснями українців споконвіку є пісні про кохання. У різні періоди вони привертали увагу багатьох дослідників. Перевагою пісень про кохання є лірико-побутова тематика: кохання неодруженої молоді, родинні стосунки, складності сімейного життя тощо. Зміст пісень досить різноманітний: взаємна любов, думки про одруження, вороги-розлучники, розлука, підмова і зрада, перестороги батьків, нещасливе кохання.

Балади й пісні про кохання є улюбленими в томаківчан. Балади належать до одного з найяскравіших, найцікавіших та найулюбленіших жанрів народних співаків [7, с. 37]. Слухаючи балади у виконанні жителів Томаківщини, ми спостерігаємо за розгорнутими довгими сюжетами, що свідчать про спільне з епічними творами, проте мелодика має пісенний, протяжний стиль виконання.

Балади зазвичай виконувалися гуртами, яким притаманне багатоголосся. Ми записали

і традиційне виконання, і сольний зразок – усього 41 пісню. Ця кількість свідчить про те, що саме балади й пісні про кохання були улюбленими, що і сьогодні вони належать до активного фольклору. Коли Олену Данилівну Вовк, мешканку Томаківки, попросили заспівати улюблену пісню, то вона сказала: «Пісню, яку буду співати, я почула з вуст своєї мами». І виконала «Летить галка через балку».

Летить галка через балку,

Літаючи криче.

Молодая дівчинонька

Ходить гаєм, плаче.

Молодая дівчинонька

Ходить гаєм, плаче.

Пісні про кохання на відміну від балад мають більш мажорний характер. Пісня «Піду я в ліс по дрова» дуже близька до балади, виражає тугу за рідним краєм, за родиною, за молодістю, у мелодії прослідковується мінорний настрій. А пісня «З вечора тривожного» поєднує мінорний і мажорний типи виконання.

Родинно-побутові й соціально-побутові пісні мають більш драматичні тексти, які присвячені переважно важкій долі жінки в селянській родині та нещасливому коханню, як-от «При долині куш калини», «Тече вода каламутна». У пісні «В мене батько як цвіт», незважаючи на тему туги за рідним краєм, звучить мажорний настрій.

Більшість пісень про кохання мають монологічний характер. У народній ліричній пісні Нижньої Наддніпряниці – душа народу, адже через сюжети ми пізнаємо національну психологію, моральні погляди на життєві ситуації: «Розспіві, жалісні, невеселі; пісні-плачі й досі звучать у душах багатьох поколінь жінок, історична доля яких своїм символічним обличчям відбивається в кожному слові та звуці розспівано-протяжних пісень та балад Нижньої Наддніпряниці» [5, с. 4].

Найціннішим у баладах та родинно-побутових і соціально-побутових піснях є висновки, якими закінчується кожна історія. Слухаючи такі пісні і виконуючи їх, жінки переживали той досвід, бо коли звучить пісня, «то завмирає серце і зупиняється час; бо кожне слово – як крик душі, який саме в піснях нашого регіону тоне в часі, бо степова розлога мелодія з потужним звуком жіночого відчаю, як плач, зависає та звучить, звучить, як гармонійно-мелодичний духовний монолог» [6, с. 6].

Цінним для будь-якого народу є дитячий фольклор. Твори, почуті дитиною у ранньому

віці, дають їй перші уявлення про навколишній світ. Із роками ці уявлення ширшають. Спілкування дорослих із малятами – це колискова пісня й забавлянка, які необхідні дитині. Ніжні, лагідні звуки розвивають емоції, мислення, а своєрідні вправи-забавлянки зміцнюють дитину фізично, підтримують бадьорий настрій, викликають жвавість. Завдяки цим жанрам фольклору, легким для наслідування дітьми, дорослі «вводять дітей у світ дорослого побутового життя; прилучають до національних цінностей, традицій та звичаїв» [4, с. 5]. Дитячий фольклор – це твори, які створили дорослі або й самі діти внаслідок і для поліпшення взаємовідносин між собою й зв'язку між поколіннями. Найбільш поширеними творами серед ужиткової народнопоетичної спадщини є колискові пісні (колисанки), забавлянки та усмішки. Нами зафіксовано, зокрема, таку:

Ходить дід по городі,
Носить спання в рукаві.
Усім діткам продає,
А Ганнусі так дає.
Баю-баю-баю,
Лялечку качаю,
Лялечка не спала,
Цілий день гуляла.
А-а-а-а!
А-а-а! Котів два,
Сірі-бурі обидва,
Ідуть до нас ночувати,
Нам дитинку колихати.

Сміх – це ознака людського характеру, яка вказує на силу волі й духу людини, на вміння бачити та розуміти чужі й свої недоліки. Завдяки такому вмінню і виникли жартівливі пісні. Від жартівливих пісень народилися коротенькі кількарядкові пісні глузливого характеру – частівки. Над дослідженням пісень жартівливого характеру працювали Я. Новицький, Д. Яворницький, Ю. Семенюк, Л. Єфремова та ін. Жартівливі сюжети трапляються у весняно-літній і зимовій календарній пісенності, у весільних обрядах. Зацікавленість піснями і сміх викликаються тим, що слухач стає свідком дотепної історії, яку ніби бачить збоку. За останні сто років жартівлива «регіональна пісня змінила своє виконавське обличчя з чоловічого на жіноче» [12, с. 5]. У жартівливих піснях наспів та форма строфи впливають на сприйняття тексту, підкреслюючи сюжет. Проте деякі гумористичні пісні будуються на принципі контрасту, коли наспів суперечить настрою тексту. Для жартівливих пісень характерні приспиви, які підтримують зміст висловлювання. Від жителя с. Михай-

лівки Г. І. Ковальової, 1937 р. н. було записано дві забавлянки:

Ой чук-чук-чук,
Наловив дід щук,
Баба рибку пекла,
З сковорідки втекла.
Іде-іде дід-дід,
Несе, несе міх-міх,
Отакий дідище,
Отакий старище,
Отакий ногатий,
Отакий рукатий,
Отакий вусатий,
Такий бородатий,
А я не боюсь.

Досконалі витвори етнопедagogіки – колискові, забавлянки, лічилки – це навчання, виховання, рольова гра, соціалізація, фізичне загартовування і ще багато не відкритих чи не зрозумілих нам сьогодні функцій, які вчили дитину пристосовуватися й вижити у цікавому та багатогранному світі.

Особливу групу утворюють жартівливі пісні та частівки, адже «вони об'єднані в одну групу завдяки їхній основній стильовій якості – підвищеній ролі рухливого, моторного характеру мелодики, яка переважно відповідає легкому жартівливому або сатиричному змісту пісенних текстів» [1, с. 42].

Під час експедиції ми записали дві жартівливі пісні: «Два городи обробила» і «Я ж тебе, Галю, не лаю», а також 46 частівок.

Пісню «Два городи обробила» присвячено темі висміювання ледачої жінки, яка не здатна до хатньої роботи. Зазвичай це соло самої героїні з приспівом, що виконує гурт. А неробство – це своєрідна «мрія» замученого працею селянського жіноцтва про безтурботне життя [1, с. 42]. Приспів так і кличе до веселощів і танців.

Тема подружньої невірності відслідковується у пісні «Я ж тебе, Галю, не лаю». Ця пісня – театралізована сценка, де дві дійові особи з'ясовують стосунки у жартівливій формі.

Щодо частівок, то вони, будучи похідними від жартівливих пісень, є досить близькими до коломийок. Саме під час характеристики цього пісенного жанру ми відчуваємо міграційний вплив, адже переселенці із Заходу принесли на Дніпропетровщину характер коломийок, а з Росії – «частушки». Фольклорист Ю. Семенко взагалі розглядає частівку як вид українського фольклору, створений як наслідування чужого.

Частівки – короткий, малий фольклорний жанр, ближчий до робітничої, міської тематики. Вони

набули свого найбільшого поширення у передвоєнний та повоєнний часи ХХ ст., а на нашій території збереглися до 90-х років минулого століття [10, с. 35].

Отже, частівки й жартівливі пісні, скоріше, можемо віднести до пасивного, фольклору, який звучить частіше зі сцени та дуже рідко – на вулиці. Тематика його досить різноманітна, а переважна більшість тем стосується висловлювання людських вад і сімейних негараздів. Особливі риси виконання – мажорний характер, моторність і танцювальний ритм.

Пісні літературного походження за своїм стилем, скоріше, контрастують із традиційною народною творчістю, ніж співіснують в унісон. Проте за певний час вони встигли фольклоризуватися і побутують в активній фольклорній пам'яті. На формування таких пісень мали вплив зразки російської та західноєвропейської музичної культури, про що свідчать русизми, куплети пісень, літературна мова. У більшості з них простежуються політизація суспільства ХХ ст., вплив ідеології на культуру.

Пісні літературного походження – це вагомий пласт пісенної творчості, якій побутує на Томаківщині. Вони «за своїми стильовими ознаками становлять істотний контраст традиційній народній селянській піснетворчості. Серед них трапляються як пісні – романси селянського репертуару, так і зразки міського романсу, пісні з літературно-поетичними джерелами, які встигали фольклоризуватися й існують в активній фольклорній пам'яті» [8, с. 95]. Фольклоризація творів – процес перетворення їх з авторських на народні.

Від О. Д. Вовк ми записали вісім зразків фольклоризованих творів. Респондент була людиною з вищою освітою, педагогом, а отже, знала твори І. П. Котляревського, Т. Г. Шевченка, Л. Українки, І. Я. Франка. Проте ці твори так полюбилися нашим землякам, що сприймаються як народні.

Пісню С. Руданського «Повій, вітре, на Вкраїну» як народну виконують і на Васильківщині, проте з варіантом тексту. Пісню ж «Наше рідне село» («Пахне рідне село тишиною лугів...») виконавці теж вважають народною.

Сьогодні набувають популярності піснетворення самих виконавців. Ми маємо на увазі не бардові зразки, а тексти на відомі народні мелодії, як-от «Про п'ятницю» на мотив російської пісні «Ромашки спрятались».

Отже, пісні літературного походження сьогодні активно побутують на Томаківщині. Їх носії – здебільшого люди з освітою, знайомі зі зразками

української, російської, світової літератури, які за потреби й самі «дотворять» пісню.

Новотвори побутують у гуртових і вуличних осередках, у сценічному виконанні. Ознакою сучасних народних пісень і новотворів є «відсутність автора», відсутність першого варіанту як свідчення про те, що пісня стала улюбленою й набула фольклорної варіативності. Їх можна відслідкувати в різних пісенних жанрах: у щедрівках, де виголошується привітання з Новим роком, прославляються праця, розум, мир, дружба і щастя, що нетипово для народного традиційного зимового календаря; у патріотичних піснях про рідне село; у піснях воєнного та повоєнного періодів. Деякі із цих пісень мають як художню цінність, так і наукову «як фольклоризовані твори з новоствореною пісенною парадигмою, а також як безсумнівний документ епохи» [9, с. 44].

Від давнини до сучасності українська пісенність пройшла тривалий і складний шлях розвитку: «Залежно від історичної долі народу, особливостей суспільних і політичних процесів, культурних впливів, зв'язків із фольклором інших народів народжувалися нові твори, зазнавали змін, збагачувалися новими темами, сюжетами, мотивами, образами» [3, с. 10]. Деякі теми й образи вилучалися з ужитку і забувалися, деякі набували нового звучання. Але те, що пов'язане з буденним життям, змінами в суспільстві, і головне – задовольняло естетичні потреби українського народу, не тільки зберігається у пам'яті народу, а й твориться сьогодні.

Розвиток фольклору ніколи не припинявся й не припиниться. Народне поетичне слово реагує на все, що діється в нашому житті, дає свою оцінку подіям, явищам і особам, інколи відмінну від офіційного трактування. І в наші дні, коли активізується національно-патріотичне виховання, коли актуальна тема збереження територіальної й духовної єдності її держави, її захисту, а також утвердження найсокровенніших сподівань українців у житті – свободи, добра, людяності і справедливості, процес творення фольклорних зв'язків триває.

До сучасних новотворів ми віднесемо пісні про рідне село. Вони різняться від традиційно селянських народних пісень за змістом, будовою (це чотирирядкові куплети з приспіваними), стилем виконання, але мають як естетичну, так і наукову цінність, бо стали фольклоризованим документом епохи. «Де берізки одбігли од гаю», «А за селом біленька хата», «Наше рідне село» утверджують внутрішній патріотизм і виконавців та слухачів.

А от пісня «Про п'яницю» – це хвилююча суспільство тема алкоголізму і пов'язаних із ним проблем у родині, на роботі.

Козацькі пісні Нижньої Наддніпряниці – це досить самобутній історико-культурний пласт, адже Томаківщина – козацький край, де нащадки волелюбних пращурів бережуть у пам'яті факт проживання в зимівнику, що знаходився у селі Грушівка (нині Іллінка), гетьмана Війська Запорозького Івана Сірка. Географічне положення Томаківки, яка розташована на відстані 14 кілометрів від славнозвісної Хортиці, спонукає до того, що козацькі пісні й сьогодні звучать майже в кожному селі району. Від респондентів ми записали 17 козацьких пісень і кваліфікуємо їх за такими групами: 1. Козацький побут («Ой у полі озерецько»). 2. Любов козака до рідної землі («Ой на, ой на горі та й женці жнуть»). 3. Любов козака до дівчини. На фольклорному просторі Томаківщини нам не трапилося жодної пісні, де б говорилося про тугу за волею або козацьку смерть, про проводи сина в похід. А в пісні «Ой у полі озерецько» говориться не лише про зрадливе кохання, життя з нелюбом, а й вимальовуються картини побуту («...відеречко, сосновії клепки, дубове денце», «одвернися за постелю»).

У відомій широкому колу українців пісні «Ой на, ой на горі та й женці жнуть» згадуються історичні особистості Дорошенко, Сагайдачний.

Козацькі пісні, які перебувають у живому виконанні, залишилися як спадок прадідів, як відголосок козацької доби з непохитністю життєвих і християнських ідеалів, тому більшість козацьких пісень носить ліричний характер, коли йдеться про любов козака до дівчини, а дівчини (чи й молодиці) – до козака, який може в будь-яку хвилину залишити родину і стати на захист нееньки-України («Ой у полі озерецько» або «Куди їдеш-виїжджаєш, Сизокрилий орле, А хто ж мене молодую, До серця пригорне», «Ой у полі калинонька» та ін.). Сьогодні, коли територіальна й духовна цілісність України в небезпеці, козацькі пісні визвольного характеру набули нового витка популярності, на них виник попит. Про це свідчить фестиваль кіно і пісні «Молода душа України», у межах якого з козацькими піснями до Томаківки завітали народна артистка України Валентина Ковальська, заслужені артисти України Руслана Лоцман і Тетяна Школьна. Глядачі

в залі, а це було переважно молоде покоління, знають, люблять і співають народні козацькі пісні.

Показовим для другої половини XIX ст. є формування науково-етнографічної методики збирання та вивчення народної творчості, в основі якої лежить погляд на народну пісню як на самобутній та унікальний зразок народної творчості, що вражає своєю неповторністю, індивідуальністю, завдяки якому відбувається знайомство з глибинним, різноманітним та багатим духовним світом українського народу.

Спроба класифікації пісень за ознакою соціального побутування – нове явище в історії розвитку фольклористики. Такий принцип побудови тематичних збірників української пісенної культури став основним критерієм наукових праць фольклористів XX ст.

Зауважимо, що нами не виявлено народних пісень на якусь узагальнену тему: пісня завжди торкається певної події, конфлікту, пригоди, у ній живе людина з її душевними переживаннями й уявленнями. Така різножанровість спрямована на розкриття побуту української родини у всій його багатогранності. Як бачимо, традиційні родинно-побудові пісні в надзвичайно згуслій поетичній формі передавалися крізь віки знання людини про саму себе, життєвий уклад, навколишнє середовище; вони в узагальнених, зрозумілих і виразних образах зберегли й передали неписані закони співіснування, психологію народу, його філософію, історію та етнопедagogіку.

Підсумовуючи сказане, зазначимо, що в процесі опрацювання та систематизації фольклору поступово формувалися методи ґрунтовної науково-етнографічної дослідницької праці, що стали основою для багатьох наукових досліджень із фольклористики та етнографії початку XX ст.

Висновки і пропозиції. Серед фольклорного пісенного розмаїття Томаківського району переважають балади, пісні про кохання, родинно-побутові й соціально-побутові твори, яких під час експедицій було виявлено понад 40. Пісенна епіка Томаківщини – це багатошарове, полістильове явище, де, з одного боку, поширені твори, типові для всього українського загалу (про кохання, жартівливі, дитячий фольклор), а з іншого – твори, за змістом і стилем виконання близькі до козацьких пісень, яким необхідні безмежний степ, простір.

Список літератури:

1. Дей О. І. Поетика української народної пісні. Київ : Наукова думка, 1978. 252 с.
2. Єфремова Л. Стиль народних пісень Придніпров'я. URL : http://nte.etnolog.org.ua/zmist/2003/N5_6/Art04.html.

3. Закувала зозуленька. Антологія української народної творчості. Київ : Веселка, 1989. С. 9–19.
4. Іваннікова Л. Фольклористика Півдня України: сторінки історії. *Народознавчі зошити*. Запоріжжя, 2008. 292 с.
5. Калита VIII (Жартівливі пісні. Частівки) / упоряд. М. М. Марфобудінова та ін. Дніпропетровськ : Ліра ЛТД, 2010. 100 с.
6. Калита IX / упоряд. М. М. Марфобудінова та ін. Дніпропетровськ : Ліра ЛТД, 2009. 96 с.
7. Копаниця Л. М. Пісенні жанри українського фольклору : навчальний посібник. Київ : Київський університет, 2004. 222 с.
8. Лановик М., Лановик З. Українська усна народна творчість. Київ : Знання, 2006. С. 95–116.
9. Народні пісні. Записи Людмили Єфремової. Київ : Наукова думка, 2006.
10. Семенко Ю. Народне слово. Збірник сучасного українського фольклору. Львів, 1992. С. 35–45.
11. Торопова І. Ідея народності у вихованні (за творами К. Д. Ушинського та А. В. Дістерверга). *Рідна школа*. 2004. № 3. С. 66–67.

Volkova I. V., Maslo O. V., Ibrahimova U. A. FAMILY-HOUSEHOLD FOLKLORE OF THE TOMAKIVSHCHYNA

The article analyzes the folklore material collected on the territory of several villages of Tomakivshchyna (Dnipropetrovsk region). The most popular song layer, which is presented by love songs, is analyzed. In particular, their meaningful circle is outlined: mutual love, thoughts of marriage, divorcing enemies, separation, conspiracy and betrayal, parental warnings, unhappy, family relationships, the difficulties of family life, etc. It is shown that the most valuable of the ballads and household and social songs are the conclusions that end each story. The layer of lullabies, entertainments, smiles and other types of children's folklore is investigated. It is postulated that the local particle originates from humorous songs. It is noted that some humorous songs are based on the principle of contrast, when singing is contrary to the mood of the text. The closeness of the local parts to the colomyas is explained by the significant migration influence of the migrants from the west. The songs of literary origin are characterized as a significant layer of song creativity, which is used in Tomakivshchyna. The traits of local songwriting, which are different from traditionally peasant folk songs, are explored. Cossack songs are also explored. It is noted that in the process of elaboration and systematization of folklore, methods of thorough scientific and ethnographic research work were gradually formed, which became the basis for many scientific explorations in folklore and ethnography of the early twentieth century. It is proved that traditional family-building songs in extremely condensed poetic form were transmitted through centuries of knowledge of man about himself, life style, environment; they in a generalized, understandable and expressive way retained and transmitted the unwritten laws of coexistence, the psychology of the people, their philosophy, history, and ethno-pedagogy. It is argued that the attempt to classify songs on the basis of social habitation is a new phenomenon in the history of folklore development. This principle of constructing thematic collections of Ukrainian song culture became the main criterion for scientific works of folklorists of the twentieth century, in the context of which this research is performed.

Key words: *folklore, folk songs, love songs, ballads, children's folklore, Cossack songs, folklore works.*